

Slovenski REPUBLIKANEČ

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uradništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št. 17.

Ljubljana, dne 1. maja 1925.

Leto V.

Naj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Pred važnimi odločitvami.

Naše ljudstvo na deželi je že ponovno dalo dokaze svoje nezadovoljnosti nad politično razcepljenostjo. Ze ob zadnji volilni borbi se je na shodih čisto čulo, da spada kmečko-delavsko ljudstvo skupaj, v eno samo politično skupino, ki bo, ker večja, imela tudi več vpliva pri doseganju političnih, gospodarskih in socialnih pravic.

To hotenje ljudstva se je izraževalo pri raznih prilikah tudi po volitvah. Naši bralci se bodo spomnili na naš članek »Pomemben preokret« v 11. številki »Slovenskega Republikanca«. V tem članku smo poročali o sklepih, ki sta jih napravila 9. in 10. marca letos kranjski in štajerski okrožni odbor »Samostojne kmetijske stranke«. Ti sklepi so bili programatične vsebine. V našem članku »Pomemben preokret« smo konstatirali, da se je »Samostojna kmetijska stranka« s tem v vseh bistvenih točkah približala našemu strankinemu programu.

Poleg tega je ta sklep »Samostojne kmetijske stranke« povdaril še, da je ona pripravljena sodelovati z vsemi tistimi naprednimi strankami, ki priznavajo načela, povdarjena v napominanih sklepih. Mi smo v našem članku ugotovili, da druge stranke, ki bi zastopala ista načela, razven naše SRS, v Sloveniji sploh ni.

Naši zaupniki na Štajerskem, ki so zborovali 15. marca letos, so sprejeli resolucijo, ki je sicer mnogo jasnejša, kakor ona okrožnih odborov »Samostojne kmetijske stranke«, vendar se v vseh bistvenih programatičnih točkah obe resoluciji ujemate.

Kranjski zaupniki SRS so na konferenci dne 19. aprila letos sprejeli mariborsko resolucijo in jo z dodatkom še spopolnili v tem smislu, da se poziva vse kmečko-delavsko ljudstvo v Sloveniji, da se strne v mogočno zvezo, ki bo lažje in uspešneje dosegla cilje za katerimi stremi.

Z ozirom na to so se med vodstvi obeh strank vršili neobvezni pogo- vori, pri katerih se je ugotovila enotna miselnost in enako gledanje na bodoči razvoj političnih in gospodarskih prilik v Jugoslaviji. Izgleda, da pride do sodelovanja obeh strank v Sloveniji. Vendar ima zadnje besedo še občni zbor »Samostojne kmetijske stranke«, ki se bo vršil, kakor znano, 3. maja letos v Ljubljani. Ako bo ta občni zbor odobril intencije svojega glavnega odbora, pride do obveznih razgovorov še tekom meseca maja.

Obe politični skupini ste dobili pri volitvah dne 8. februarja letos 33.000 glasov! Zato predstavljate skupno močan politični pokret, ki pa stoji šele na pričetku svojega razmaha in ki edini more započeti uspešen boj z nazadnjaško, nesvobodoljubno SLS, katera danes ne zastopa več koristi slovenskega kmečko-delavskega naroda, temveč stremi samo in zgolj še za tem, da naše ljudstvo spravi v duševno odvisnost, jemajoč mu pravico misliti z lastnimi možgani.

Ozko programatično in organizatorično sodelovanje SRS in SKS more našemu ljudstvu biti samo od velike praktične koristi. Z ozirom na to pa, da je nas Slovencev v tej 12 milijonski državi samo en milijon, toraj komaj ena dvanajstina, more naš kmečko delavski pokret upati na praktične uspehe pri doseganju svojih velikih ciljev le v tem slučaju, ako najde zaveznika z enakimi cilji in smotri. To pa je danes bratski hrvaški narod s svojim širokim in globokim kmečko-socialnim pokretom. Zaprto vodstvo HRSS in predsedstvo »Hrvatskega kmečkega kluba«, ki je drugi najmočnejši klub v belgrajskem parlamentu, je pozdravilo konsolidacijsko hotenje kmečko-delavskega prebivalstva v Sloveniji, povdarjajoč obenem popolno in neodvisno suverenost Slovencev. Med Slovenci in Hrvati ni bilo doslej nikoli nobenih sporov, kakor jih vidimo med Hrvati in Srbi, med Srbi in Bolgari, med Čehi in Poljaki, med Poljaki in Rusi, ker ni nikjer nobenega povoda zato.

Poleg tega se politične prilike v naši državi razvijajo tako, da se bosta v bodočnosti borila za premoč in vpliv v tej državi samo dva velika bloka: srbijski in takozvani »prečanski«. Jedro »prečanskega« bloka pa morejo biti le Hrvati in Slovenci. Po vsej priliki se bo ime- noval ta bodoči, šele v ustvarjanju se nahajajoči »prečanski« blok: Hrvatsko-slovenski, a prav tako tudi njegovo parlamentarno zastopstvo.

Čutili smo si v dolžnost o tem obvestiti naše spoštovane somišljenike, da vidijo, da ničesar ne skrivamo in da vse kar storimo, storimo z njihovo vednostjo in voljo ter v njihovo korist.

O tem je menda slišal kje zvoniti tudi g. dr. Korošec, ki se čuti danes po pravici silno osamelega. »Slovenec« od zadnje nedelje je prinesel namreč sledečo vest:

»SLS in HPS. Ljubljana, 25. aprila. Danes sta se sestala v Ljubljani predsednik HPS gosp. Barić in načelnik SLS g. dr. Korošec, da se razgovorita o odnosajih obeh bratskih strank. Ker so prenehale vse prej nastale težkoče, ki so ovirale skupno nastopanje in ker so pogledi na politične razmere isti, se je sklenilo, da se skliče- ta v kratkem vodstvi obeh strank na razgovor, na katerem se naj določi bodoče sodelovanje.«

SLS se je torej odločila za sodelovanje s »Hrvatsko pučko stran- ko« (klerikalno), ki je pri zadnjih volitvah dobila komaj nekaj tisoč glasov, a prav nobenega poslanca. Ali je hotel g. dr. Korošec s to vestjo samo zagroziti današnjemu »Blok- u narodnega sporazuma in kmečke demokracije«, katerega član je danes še njegov klub v belgrajskem parlamentu, ali pa misli zares se popolnoma ločiti od vseh in v bodoče zasledovati zgolj in samo klerikalno politiko? Tega mi točno ne vemo. Vemo samo, da je g. dr. Korošec in njegova stranka danes v

državi prav brez vsakega vpliva in veljave, ker se je s svojo dvo- ličnostjo zamerila ne samo pri Srbih, ampak tudi pri Hrvatih. Kakor vidimo, se je pri njem uresničil rek: »Janez na Dunaj, Janez z Dunaja.« Hrvati pravijo, kadar govore o njem: Koroščevo taktika je ugonobila Koroščevo politiko. Pa pustimo tuje prage, naj se vsak briga za svojega!

Po vsem tem moremo ugotoviti, da se v bližnji prihodnosti pri- pravljajo važni notranje politični dogodki pri nas. Našemu kmečko- delavskemu ljudstvu bodo ti do- godki pokazali, da se mora strniti v enotne in goste vrste in sodelovati z vsemi, ki enako čutijo, enako trpe in enako hrepene!

Bodočnost bo naša!

Amerikanci o naših političnih razmerah.

V Ameriki izhaja mesečnih z naslovom »Current History« (= današnja zgodovina). V tem mesečniku je priobčil g. Filip Horner dolg članek o političnih razmerah na Balkanu, ki dokazuje, da je ameriški svet o naših razmerah jako dobro in točno poučen. Sestavek je izšel tudi v hrvaškem jeziku v zopet dovoljenem »Slobodnem Domu« v prevodu, ki ga je oskrbela soproga zaprtega Radiča. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti celega članka, ampak samo nekaj najvažnejših odstavkov, da se bodo naši bralci prepričali, skozi kakšna očala gledajo tujei na naše domače razmere. Tako je jako poučen in zanimiv odlomek o

militarizmu v Jugoslaviji

ki slove: »Razmere v Jugoslaviji so se zdele do nedavnega časa mnogo bolj zdrave. Do poletja leta 1924. je vladal Pašič vsaj na videz s parlamentarno večino, ker 70 hrvaških poslancev ni bilo v Belgradu. Na poletje 1. 1924. pa so se hrvaški poslanci odločili iti v Belgrad, potem ko so sestavili z ostalimi opozicijskimi strankami potreben blok.

Njihovih mandatov dolgo niso potrdili. Dokler pa mandati niso bili potrjeni, hrvaški poslanci niso imeli glasovalne pravice. Koncem koncev pa so bili njihovi mandati le potrjeni. Kakor hitro pa je predsednik parlamenta tozadevni sklep objavil, je vstal Pašič in prebral kraljevski ukaz, da se parlament odgodi do 20. oktobra. Na ta način je bila hrvaška opozicija, ki je bila vedno ustavna, in ki je bila na najboljšem potu, da postane tudi »državotvorna«, s silo vržena iz parlamenta... Tega nenavadnega koraka ne more razumeti, kdor ne pozna temega ozadja srbske politike, na katero so vedno znatno vplivale tajne organizacije. (Izpuščeno 8 vrstic zaradi cenzure).

Mimogrede bodi omenjeno, da so nazivi političnih strank v jugo- vzhodni Evropi navadno zelo stari in brez praktičnega pomena za označbo političnih programov raz- nih strank. Ko je bila pred 2 leti na krmilu Pašič-Pribičevićeva »radi- kalno-demokratska« koalicija (zve- za), sta se ta dva dogovorila, da bosta vsa izpraznjena mesta v ci- vilni in vojaški državni službi iz- polnjevala tako, da bo vedno ime- novanih na 9 radikalov po 7 demo- kratov. Ko so pa demokrati morali iz vlade (po Markovem protokolu, op. ur), je Pašič z eno potezo pe- resa imenoval 80 novih genera- lov... (Izpuščeni dve vrsti). Ko je nastala sedanja kriza, ki pretresa vso državno ureditev in vso dr- žavno politiko, se je neprestano še- petalo... (Izpuščeni 18 vrst za-

radi cenzure). Se značilnejši je oni znani Pašičev govor v Belini na obnem zboru svoje stranke. Tu je povedal Pašič brez ovinkov, da kralj lahko odloči kakor hoče, toda on, Pašič, pravi, »da radikalna stranka hoče obdržati državo takšno, kakor je, pa magari tekla kri, če je treba.« Ali je bilo Pašiču do- voljeno ostati na vladi zaradi te groznje ali iz kakšnega drugega razloga —, skratka, Pašič je ostal na vladi. To vse je pa opozicijo sil- no okrepilo, tako da je lahko računala na 177 glasov proti 125 Pa- šičevih. Tej zahtevi se tudi Pašič ni mogel ustavljati in ker ni imel večine, je odstopil. Takrat je kralj Aleksander storil že davno prič- kovani korak in je poveril sestavo nove vlade Ljubi Davidoviču. Ves politični položaj se je izpremenil v 24 urah! Parlament je bil sklican na posebno zasedanje in je izglaso- val Davidoviču zaupnico. Hrvatje in ostale federalistične stranke so obljubile Davidoviču zaupnico. (Iz- puščeno 10 vrst zaradi cenzure). Po nekih političnih manevrih pa je bil Pašič znova poklican na vlado s pooblastilom, da parlament razpu- sti. Nove volitve naj bi se vršile šele meseca februarja 1. 1925. Po- sledica je bila, da se je v Jugosla- vijki vladalo skoro eno leto brez parlamenta. (Izpuščeni 17 vrstic).

Pašič se je odločil, da izrabi svojo oblast za to, da svoje politič- ne nasprotnike popolnoma stre. Med svoje glavne nasprotnike je štel Pašič predvsem hrvaško kmečko stranko, ki je bila glavni stebel opozicije.«

Kako se je godilo drugim strankam?

Po kratkem opisu, kako je Pa- šič proglasil obznano nad vso Hr- vatsko in Radiča in celo vodstvo HRSS dal zapreti, nadaljuje Filip Horner:

»Tudi drugim opozicijskim strankam se ni godilo bolje. Tik pred volitvami je ugotovil bivši mi- nistrski predsednik Davidovič, da je bilo 11 opozicijskecev ubitih, 82 ranjenih, a preko 2000 zaprtih v ječi! Bande takozvanih »jugoslo- vanskih fašistov« so počele, kar so hotele, proti vsakemu, kdor ni bil za vlado.

Stojič, glavni tajnik srbske zemljoradniške (kmečke) stranke, bivši častnik in invalid, je bil v Sremu večkrat tepen. On je vrnil kralju vsa svoja odlikovanja z iz- javo, da je pod njegovo častjo, da bi nosil ista odlikovanja kakor jih nosijo zločinci, ki javno ubijajo ljudi.

Nato je Pašič začel z volitvami, računajoč na popolno zmago. Ne- kako dva dni pred volitvami je do- volil, da sme tudi HRSS postaviti

svoje skrinjice. Ker je bila Hrvat-
tom vsaka agitacija onemogočena,
je Pašič sigurno računal na to, da
HRSS ne bo dosegla pri volitvah
nobenega uspeha. **Toda Hrvatje
so izgubili samo 2 mandata...** Vla-
da je dobila le večino 9 glasov.

Ta mršava Pašičeva zmaga do-
kazuje popoln polom njegove po-
litike.

Kmečka demokracija na Balkanu.

Politična napetost, ki vznemir-
ja vse balkanske države, izvira iz
mnogo bolj zdravega, obenem pa
tudi mnogo bolj strašnega vira
kakor je komunizem.

Sedanja politična vznemirjenost
nam napoveduje namreč, da se je
začelo gibati kmečko ljudstvo v
vseh balkanskih državah. To ljud-
stvo zahteva za sebe pravico, da
vlada sama nad seboj, kakor je to
že dolgo navada na zapadu Evrope.

Balkanski narodi so dobili ko-
maj pred 25 leti neko svojo nepo-
polno in negotovo državno neodvis-
nost. Zato so nove balkanske dr-
žavice vso svojo moč obračale na
utrditve svoje državne neodvisno-
sti na zunanji, jako malo časa in moči
pa so porabile za demokratično svo-
jo ureditev na znotraj.

Svetovna vojna je v tem oziru
mnogo izpremenila. Cesarske rodo-
vine Habsburžanov in Romanovov
so padle. Turki so potisnjeni v
Malu Azijo. V Evropi se je razvilo
novo razumevanje za mednarodne
obveznosti. Zato se balkanskim na-
rodom ni treba več bati, da bi zopet
padli v staro sužnost. Na drugi
strani pa se je tekom svetovne voj-
ne kmet začel zavedati svojega po-

mena. Oblastniki so hiteli, da pri-
znajo temu novemu političnemu
činitelju povsod njegovo polno pra-
vico in so dali kmetom povsod
splošno volilno pravico in ponekod
so začeli tudi izvajati neke za kme-
te važne zakone. Tega pa vlasto-
držei niso napravili iz prepričanja,
da je tako prav, ampak iz strahu,
ker so se zbal — revolucije (Izpu-
ščenih 10 vrstic).

Do mozga pa je vladodržice za-
zeblo, ko so videli, kako hitro se
kmečko ljudstvo probuja, in ko so
se zavedli, da je probujeno kmečko
ljudstvo nepremagljiva demokra-
tična sila na Balkanu. Od tega tren-
utka dalje se trudijo vladodržici v
Bolgariji z vsemi silami, da raz-
bijejo kmečko stranko. Pašiču se
je posrečilo, da je srbsko kmečko
stranko razgnal tako, da je število
njenih poslancev padlo od 38 leta
1920. na sedanjih štiri! Zato pa teži
Pašiča neko drugo breme: Hrvaška
republikanska kmečka stranka, ki
je jako močna v opoziciji. Tudi
mlada rumunska kmečka stranka je
jako močna (Izpuščenih 20 vrstic).

Vse te kmečke stranke združujejo
danes pod brutalnim vladnim si-
stomom in vse imajo naravnost ne-
človeško potrpežljivost. Nekega
dne pa bi utegnili tem kmetom po-
stati dovolj (Izpuščenih 5 vrstic).
»Boljševiška nevarnost« na Balka-
nu bo izginila kot lahka megla, ka-
kor hitro pride do moči samo kmeč-
ko ljudstvo v Sofiji, v Bukarešti in
v Belgradu, ki bo ustavno vladalo,
ne pa divjaško tiraniziralo. Vlada
iz naroda za narod — to bo temeljni
kamen miru na Balkanu, kakor je
že po vsem kulturnem svetu.

Veliko zborovanje hrvaških kmetov in zastopnikov.

V Hrvatskem seljaškem domu
se je vršila v nedeljo glavna skup-
ščina zadrage Hrvatskega selja-
škega doma, ki so se je udeležili
vsi člani Hrvatskega seljaškega
kluba in bivši poslanci HRSS. Ra-
zen tega so se udeležili zborovanja
člani glavnega odbora in predsed-
niki okrajnih organizacij kakor
tudi zastopniki ostalih organizacij
HRSS iz vse Hrvatske. Udeleženc-
ev je bilo okoli 500.

Po glavni skupščini zadrage
Hrvatskega seljaškega doma se je
vršilo politično zborovanje, ki ga
je otvoril poslanec in podpredsed-
nik HRSS Karlo Kovačević. Prvi
je povzel besedo posl. Pavle Radič,
ki je v enournem govoru obravna-
val vsa vprašanja, ki so v zvezi s
sedanjim političnim položajem. So-
glasno je bila končno po daljši de-
bati sprejeta predlagana resolu-
cija, ki se glasi:

»Prvaki Hrvatske seljaške
stranke (narodni zastopniki, bivši
narodni zastopniki, člani glavnega
odbora in predsedniki okrajnih
organizacij), so na svojem izred-

nem sestanku dne 26. aprila 1925.
po presoji celokupnega političnega
položaja, ki izhaja iz dvajsetletne-
ga nepokolebljivega dela Hrvatske
seljaške stranke za moralno ujedi-
njenje vseh južnih Slovanov, a čim
so razmere dopustile tudi za nji-
hovo politično ujedinjenje s hr-
vatskosrbskim jedrom kot oporo te
državne in narodne tvorbe, in po
pretehtanju vseh resnih razmer v
našem sosedstvu in daljnem ino-
zemstvu, soglasno z globokim pre-
pričanjem sprejeli naslednje skle-
pe:

1. Ves govor predsednika Hr-
vatskega seljaškega kluba v Na-
rodni skupščini, Pavla Radiča od
27. marca t. l. se popolnoma odobra-
va in sprejema, posebno pa se
odobrava in sprejema izjava, ki jo
je na koncu govora prečital klubov
predsednik, naglašajoč, da dela to
v imenu predsednika Hrvatske
seljaške stranke s posebnim zado-
voljstvom, ker imajo v tem popolno
jamstvo, da se bo hrvatska selja-
ška politika nadaljevala v tej
smeri brez kakšnega kolebanja, pre-
mišljene, sigurno in uspešno.

to znak, da mora imeti mak v sebi
nekaj, kar bolečine omami.

Tista moderna znanost, ki ji
pravimo kemija, je znala makovo
zrnje razkrojiti v njegove sestavi-
ne. Če narežemo makove glavice,
dobimo že eno tako »sestavino«, ki
je podobna mleku. To je opij v prvotni
obliki. Če pa to mleko — opij
— razkrajamo še dalje, dobimo
morfij. Opij in v še večji meri mor-
fij pa so znana uspavalna sredstva.
Bolnik, ki zavžije predpisano mero
morfija, ne čuti nobenih bolečin
več in zaspi, ali pravzaprav otopi,
on ne čuti več bolečin. Če pa zavžije
preveč morfija, umre, ker je mor-
fij hud strup. Matere, ki dajejo
otroku v mleku kuhan mak, svoje
otroke torej zastrupljajo, ker uživa-
vajo otroci z makom hud strup, ki
je skrit v maku. Koliko strupa pa
človek prenese, ve samo učen zdrav-
nik.

Na naši zemlji pa ne raste samo
mak, ampak še mnogo drugih rast-
lin, iz katerih znajo lekarnarji iz-
vleči razna zdravila. Kakor mak,
imajo namreč tudi druge rastline v
sebi različne snovi in tvarine, ki

2. Z ozirom na to, da radi po-
sebnih političnih razmer v Hrvat-
ski ni mogoče sklicati formalne seje
glavnega odbora, a poznavajoč iz
dosedanjih poročil mišljenja vsega
hrvatskega seljaškega naroda ka-
kor tudi vseh pristašev Hrvatske
seljaške stranke v tem vprašanju,
se smatrajo popolnoma pooblašče-
ne brez najmanjše bojazni, da bi
mogel kdo pooblaščen in uspešno
ugovarjati njihovi izjavi, s katero
tako pred srbskim narodom kakor
pred vso našo in tujo javnostjo
najodločneje izjavljajo, da niti Hr-
vatska seljaška stranka nista ime-
la, niti nimata in niti nameravata
imeti nobenih zvez in nobenih od-
nošajev s seljaško internacijo
v Moskvi.

Obnavljamo pa posebno izraz
Stjepanu Radiču, ki je moralnim
simpatijam hrvatskega seljaškega
naroda napram ruskomu seljaške-
mu narodu skušal dati konkretno
obliko v taki mednarodni seljaški
zajednici, kakršno ima delavstvo
celega sveta že nad 60 let.

Posebna naglašamo, da je v in-
teresu svobodnega, pravičnega in
trajnega sporazuma med Hrvati in
Srbi absolutno potrebno, da kljub
neomejenemu političnemu zaupa-

Angleži o dogodkih v Bolgariji.

Angleži so v splošnem zelo pre-
vidni in zelo natančni ljudje, ki ne
verjamejo nikomur na slepo vero in
besedo, kogar natančno ne pozna-
jo. Ker pa hočejo biti o vseh dogo-
dkih na svežu natančno poučeni, po-
šiljajo angleški listi po vsem sve-
tu svoje lastne dopisnike, na kate-
re se lahko zanesejo, če pa je polo-
žaj tu ali tam prav posebno zamo-
tan, pošljejo tja kar cele komisije
odličnih in razboritih mož, da se ti
na licu mesta prepričajo, kakšne
razmere vladajo na tem ali onem
koncu sveta.

Tako komisijo so poslali Angle-
ži tudi v Bolgarijo, kakor hitro so
začeli razni listi poročati o vsako-
dnevni ubojih in umorih v tej ne-
srečni deželi. Komisija je bila se-
stavljena iz odličnih angleških pa-
lamentarcev, ki pripadajo delavski
stranki. Ta komisija je povedala o
vzrokih krvavih dogodkov v Bolga-
riji sledeče:

»V Bolgarijo smo odpotovali
vsled poročil, o katerih je razprav-
ljal angleški parlament. Namen na-
šega potovanja je bil, da na licu
mesta ugotovimo, kakšno stališče
zavzema sedanja bolgarska vlada
napram delavstvu in da izvemo
vzroke, ki so dovedli zadnje dve le-
ti do številnih političnih ubojev.
Ko smo bili že v Bolgariji, smo bili
sami priča nesreče, ki se je dogodi-
la na Velikonoč v cerkvi Sv. Nede-
lje.

V Sofiji (glavnem mestu Bolga-
rije) smo se pogovarjali z mini-
stri, z visokimi državnimi uradni-

nju napram predsedniku Stjepanu
Radiču formalno prekličemo nje-
gov načelni pristavek za vstop v
seljaško internacijo, ker sma-
tramo za prvo svojo dolžnost, da
ravno za ničemer ne otežujemo ve-
liko delo narodnega sporazuma in
take ureditve vseh naših javnih
odnošajev, ki bodo iz naše države
v resnici storile faktor evropskega
miru, napredka in svobode, kakr-
šnega žele videti vse zapadne
prosvetljene in svobodne demokra-
cije, posebno pa naši veliki zavez-
niki, katerim smo za njihovo ne-
smrtno delo našega zunanjega uje-
dinjenja in osvobojenja dolžni dati
dostojno protidaro naše notranje
politično-svobodne in socialne dr-
žavne ureditve na preizkušeni na-
čelih demokracije in narodne suve-
renosti.«

Soglasna odobritev teh resolu-
cij je važen političen korak v raz-
voju sedanje naše notranje krize.
Soglasnost sklepov nam dokazuje,
da bodo ostale vse spletke proti
politiki hrvaških kmetov brez-
uspešne, ker je hrvaško kmečko
ljudstvo prejkoslej popolnoma sloz-
no.

ki, z voditelji raznih političnih
strank, pa tudi z mnogimi neodvis-
nimi osebami, ki stalno prebivajo v
Sofiji.

Bolgarski minister za vnanje za-
vede g. Kalfov nam je povedal, da
prevladuje v vladnih krogih mišlje-
nje, da so zaroto organizirali ko-
munisti zunaj (= v Rusiji) z ved-
nostjo in s privoljenjem naše so-
sedne države na zapadu (= Jugo-
slavije). Gospod Kalfov se je vpra-
šal: Zakaj je dobilo 575 izseljencev
zavetje v Srbiji? Gospod Kalfov je
nadalje rekel, da je bolgarski pa-
lament trikrat ponudil beguncem
pomilostitev, ponudil jim je tudi
denar za potne stroške za vrnitev v
domovino, vedno pa je izgledalo, da
nekdo drugi vpliva na begunce, naj
ostanejo, kjer so. Razgovarjali smo
se z različnimi osebami štiri dni,
vsi pa so priznali, da je vpliv ko-
munistov jako velik, uradne osebe
pa so vedno trdile, da se godi vse v
sporazumu z neko sosedno državo.

Naše osebno mnenje je, in mi
povemo to pa temeljitem preudar-
ku, da je neverjeten zločin (atentat
v cerkvi Sv. Nedelje) direktni re-
zultat vladnih metod in njenega
ravnanja z opozicijo. Z umori, z za-
plembami listov in s postavljanjem
izven zakona vseh onih, ki vladni
nasprotujejo — komaj da je minil
en teden v zadnjih dveh letih, da ni
bil kakšen pristaš komunistične ali
zemljoradniške stranke ubit! Od
koga? Neodvisni ljudje so mnenja,
da je vse zločine izvršila vojaška
vlada, ki v resnici vlada v Bolgari-

Zdravilna zelišča.

Naša zemlja krije v sebi ali pa
poraja leto za letom mnogo zakla-
dov, za katere se mnogo premalo
zmepimo. Tak zaklad so tudi zdra-
vilna zelišča.

Skoro vse kmečke matere po-
znajo sredstvo, s katerim omamlja-
jo otroke, da ne kriče, ampak spe.
To je mak. Makovo zrnje stolecjo
in ga skuhaajo v mleku, ki ga dajejo
potem otrokom, in otroci trdno
spe, po vživanju makovega mleka.
Tega sredstva pa zdravniki ne
priporočajo za pomirjenje otrok in
mi tudi nismo tega povedali zato,
da bi matere dajale otrokom mako-
vo mleko, ampak iz nekega drugega
vzroka.

Otroci, zlasti dojenči, ne kriče,
če je njihov organizem v redu, amp-
pak so mirni in zadovoljni in radi
jedo, se radi gibljejo in radi spe.
Če pa otroci kriče, nekaj ni prav.
Ali jih mori lakota ali pa kakšna
bolečina. Če pa otrok, ki vpije, po
zavživanju makovega mleka spi, je

človeku pri raznih boleznih poma-
gajo do zdravja. Take snovi dobi-
vajo lekarnarji iz raznih rož, če jih
na svoj poseben način prekuhaajo,
druge rože ali pa njihove posa-
mezne dele zopet drobne (n. pr. kore-
nine ali cvetje), zopet druge nama-
kajo v alkoholu itd. Iz rož pa ne
dobivamo samo zdravilnih snovi,
ampak tudi druge sestavine, ki jih
rabimo v druge namene.

Takih rož, zlasti zdravilnih, ra-
ste v Sloveniji veliko število, malo-
kje se zmenijo zanje, da bi jih na-
birali za prodaj. Navadno naberejo
na kmetih toliko kakšnih rož, koli-
kor jih rabijo za domačo porabo in
za domača zdravila, če slučajno
kdo v hiši zbolí. Kjer raste ajbež,
natrgajo nekoliko ajbeževga listja,
da si kuhajo po zimi ajbežev čaj,
kateremu primešajo navadno nekaj
medu, potem posuše nekaj pelinovih
vršičkov ali pa šop tavžentorž ali
kamilie. To je pa tudi vse. Kdor pa
potuje poleti zlasti po Dolenjskem
ali pa po Beli krajini, opaža lahko
cele pašnike, kjer ne raste drugega
kakor kamilce ali tavžentorže, za
katere pa se nihče ne zmeni.

Lekarnarji pa danes take rože
dobro plačujejo. Kajpada mi dovolj,
če prineseš lekarnarju le skromen
šopek takih rož, ker iz enega šopka
lekarnar ne dobi nič. Delo z rožami
se izplača le bolj na veliko. Zato pa
bi bilo mogoče marsikom, ki razne
rože dobro pozna, prav izdatno po-
magano, če bi vprašal v bližnji le-
karni, kakšne rože in koliko bi se
izplačalo nabirati. Poleg lekarnar-
jev se bavijo s kupčijo z rožami tudi
nekateri podeželski trgovci. Eni in
drugi bi vsakemu gotovo radi pove-
dali, kakšne rože bi rabili, in bi tudi
povedali, kako naj bodo priprav-
ljene, da bodo dobre za trgovino.
Posebno take rodovine, kjer je pre-
cej otrok, ki ves božji dan pohajajo
okoli brez dela, bi lahko zaslužili z
nabiranjem koristnih gozdnih in
poljskih rastlin prav lep denar. V
neki občini na Gorenjskem so lan-
sko leto otroci zaslužili samo z na-
biranjem in pravilnim sušenjem
gob nad tristotisoč kron — zakaj ne
bi dvigali v naši revščini še drugega
bogastva, ki nam ga daje zemlja
takorekoč zastonj? Samo začeti je
treba!

ji. Mi smo storili vse, da prepričamo vlado, da prepreči militaristom splošen pokolj mož in žena, ki jih je policija ob priliki zadnjih dogodkov vtaknila v ječo. Policija je namreč zaprla na tisoče ljudi, ki jih je osumila, da so ali komunisti ali zemljoradniki (kmečka stranka v Bolgariji, op. ur.). Mi smo videli v pondeljek na svoje oči, kako so tekom 5 minut pripeljali v ječo nad 40 ljudi. To pa je bilo že četrti dan po atentatu! Od vsega početka pa pravijo, da so zaprli nad 6000 ljudi. Na podlagi točnih poročil smo pri-

šli do prepričanja, da je vlada dala pomoriti na stotine ljudi brez sodne preiskave, samo na podlagi suma.

Izpoved angleških parlamentarcev je jasna. Sokrivi pobijanja nedolžnih ljudi v Bolgariji pa so predvsem tisti evropski državniki, ki v svojem zagriženem nazadnjaštvu podpirajo sedanjo bolgarsko vlado, ker »goni boljševike«. Resnica pa je, da je »boj proti boljševikom« za bolgarsko vlado samo prazen izgovor in hinavska pretveza, pod katero pobija in mori vse svoje politične nasprotnike brez izjeme.

Dnevne vesti.

Hindenburg, predsednik nemške republike. V nedeljo so v Nemčiji volili predsednika republike. Volilno pravico imajo tam poleg mož tudi žene. Izvoljen je znani feldmaršal iz svetovne vojne P. Hindenburg, znan monarhist in militarist, s 14 milijoni glasov. Njegov nasprotnik dr. Marx, kandidat združenih republikanskih strank je dobil 13 milijonov glasov. — Iz tega glasovanja se vidi, da so v Nemčiji nasprotniki republike še zelo močni. Ta volitev pa bo imela tudi to posledico, da bodo postali Francozi in Angleži zopet bolj nezaupljivi napram Nemčiji, vsled česar se bo končna vzpostavitev miru v Evropi še silno zavlekla. V Evropi je torej reakcija na pohodu. Kadar pa se neagne kazalec pri uri na desno, z gotovostjo vemo, da bo nihnil potem zopet na — levo. Tako bo tudi s sedanjo reakcijo v Evropi. Enkrat jo bo gotovo konec.

Politični položaj. V Belgradu je bil do nedelje politični položaj še jako nejasen. Nihče ni vedel, ali se bo sedanja vlada kaj izpremenila ali ne. Nenadoma pa je prišlo poročilo, da je pri volitvah za predsednika republike bil izvoljen izza svetovne vojne znani general Hindenburg. Njegova izvolitev vtegne izpremeniti ves politični položaj v čeli Evropi in temu vtisu se ni mogla odtegniti tudi naša vlada. Belgrajski državniki uvidevajo, da mora v takih časih stati na čelu države močna vlada, ki uživa splošno zaupanje in zato se utegne zgoditi, da bo do sporazuma med Hrvati prišlo prej kakor navadno pričakujemo.

Poročilo o shodu zaupnikov SLS za Ljubljano, na katerem je poročal dr. Korošec o političnem položaju, je zanimivo v toliko, da ne stoji na koncu poročila pri takih priložnostih že vsakdanji stavek, da so zborovalci izrekli gospodu poslancu zaupnico. Mogoče so jo izrekli, toda poročilo tega ne pove. Če je dr. Korošec zaupnikom opisal položaj tako, kakoršen je, je verjetno, da zaupniki dr. Korošcu v svoji potrtošti niso izrekli zaupnice, ker je niso imeli za kaj, nezaupnice pa tudi ne, ker se ga iz bogzna kakšnih vzrokov boje.

»Slobodni dom«, glasilo hrvaških kmetov, je zagrebška policija pretekli teden dovolila in zopet ustavila. Izšla je samo ena številka.

Somišljenik SLS iz Ljubljane nam poroča: »Zadnji shod zaupnikov SLS v Ljubljani, na katerem je poročal o političnem položaju g. dr. Korošec, je vse nas navzoče zelo razočaral. G. dr. Korošec je najprej udaril po Radiću, na to pa je povedal, da z avtonomijo ni tako lahko in da najbrže iz tega nič ne bo. Rekel je, da upa, da bomo dobili kdaj košček avtonomije, toda kakšna bo, o tem se danes še ne ve. Zadovoljiti se bomo morali pač s tem kar bo, če bo kaj. Ta odkrit umik nas je zelo razočaral, zlasti, ko smo doslej trdno verovali, da nam bo on res izbojeval avtonomijo. Čemu smo se torej štiri leta borili? Končno je povedal še, da bo jeseni najbrže stopil v vlado in da bo morda kaj dosegel, Ugovarjati se ni upal nihče, ampak smo vsi ploskali. Domogrede pa smo premišljevali to in ono: Čemu se pravega položaja ne pove kar javno in se ljudstvo še

vedno zavaja s članki v »Slovenec«? — Objavljamo to poročilo, nočemo pa za njegovo točnost prevzeti nobene odgovornosti, čeprav v verodostojnost pisca dvomiti nimamo povoda.

Proslava 1. maja. Listi poročajo, da 1. maja vlada ne bo dovolila nikakih delavskih obhodov in nobenih demonstracij. Mogoče bodo prepovedana tudi zborovanja v zaprtih lokalih. Prepoved je vlada izdala baje pod vtisom krvavih dogodkov v Bogariji. Mi svetujemo svojim somišljenikom med delavstvom, da se naredbi oblasti mirno pokore. Če praznujejo, naj praznujejo svoj lep praznik mirno doma ali pa v krogu svojih prijateljev in znancev. Če pa pojdejo kam ven, naj ne govore drugega kakor o krompirjevi letini, o dragi moki, o dobrih in slabih stanovanjih itd. Vedeli bodo itak vsi tovariši, kaj hoče vsak s tem povedati. Tako govoriti na javnih prostorih je potrebno, da bodo vladinovski prisluškači in najeti hujskači slišali enkrat tudi kaj dolgočasnega!

Davek na telesne delavce. Zakon o proračunskih dvanaajstinah, ki je stopil v veljavo 1. aprila letos, je prinesel tudi nov davek na zaslužek telesnih delavcev. Po tem zakonu je dolžan vsak delodajalec odtrgati svojim delavcem 2% od mezde ali zaslužka. Poleg tega mora odtrgati od te svote še 30% državni pribitek, davek na vojno pripravo in invalidski davek, ki je bil s tem zakonom povišan na dvojno mero. Če na primer zasluži delavec tedensko 500 Din, znaša 2% davek 10 Din, 30% izredni državni pribitek 3 Din, davek za vojno pripravo 2 Din in invalidski davek 4 Din. Skupno torej 19 Din tedensko pri zaslužku 500 Din na teden. — Jasno je, da je ta davek povzročil med delavstvom silno ogorčenje. Pa tudi delodajalci so oznevoljeni, ker bo to imelo za posledico splošno podražitve dela in se bo torej konsum ljudstva zopet zmanjšal. Razmere pri nas pa jasno ilustrira še to, da nihče ne ve, ali bo ta nov davek nadomestilo za dohodninski davek, ali pa bo treba tega še posebej plačevati. Kolikor je nam znano, takšnega barbarskega davka na proletarsko revščino ne pozna nobena druga država. Pa pri nas je vse mogoče. Vseobča reakcija v Evropi vse to podpira.

Junaška vlada je sedanja bolgarska vlada. Takoj po znanem atentatu so gospodje bolgarski ministri junško dolžili belgrajsko vlado, da je ta zakrivila velikonočni atentat. Ko pa je prešernim gospodom belgrajska vlada nekoliko čvrsto stopila na predolge jezike, so gospodje po vzoru vseh fašistovskih junakov korajžno zlezli pod klop in vse preklekali, kar so prej govorili. Vsi krvoloki imajo namreč skupno lastnost, da so krvoločni samo na spodaj, proti ljudem, ki se ne morejo braniti, drugače pa so največji figovci in strahopetci.

Politična razmotrivanja in praktična politika. Pod naslovom »Politična razmotrivanja« je objavil »Slovenec« dne 24. aprila članek, ki ga je napisal g. Fran Erjavec. V članku beremo med drugim: »Slovenski narod in njemu imanentni slovenski duh bodeta ostala in žive la dalje, pa naj posamezne skupnine počnejo kar hočejo. Toda politična stranka, ki je zgrajena na narod

je njegova zastopnica (pravilno bi moral g. E. F. reči: ki bi rada bila njegova zastopnica, ker poleg SLS je v Sloveniji še nekaj drugih slovenskih strank, op. ur.), mora imeti kot zadnji ideal pred očmi vedno popolno politično suvereniteto naroda, ki ga zastopa (bi ga rada zastopala, op. ur.), njegovo popolno gospodarsko samostojnost ter čim najvišje izoblikovanje vseh narodnih individualnih kulturnih vrednot.« — Gospod F. E. zahteva tedaj za slovenski narod lastno državo — ali monarhijo, ali republiko, tega ne pove jasno. »Slovenec« se s to zahtevo očividno strinja, sicer je ne bi bil objavil brez opazke. Gospod F. E. pa nadaljuje in »Slovenec« objavlja zopet brez opazke: »Praktična politika je unetnost dosežanja možnega, zato ona v realnem življenju navadno ne gre in ne more iti v ravni črti, temveč po večjih ali manjših ovinkih, in dovolj je, da ne izgubi izpred oči cilja, temveč se mu skuša približevati, kolikor le dovoljujejo zunanje okoliščine. Aplicirati to na današnje razmere ni težko. Odreči se ne moremo in ne smemo niti eni točki svojega slovenskega narodnega programa... toda zunanje okoliščine bodo zahtevale v praksi še mnogo samozatajevanja in mnogo začasnih taktičnih kompromisov v korist vsaj postopnega približevanja k cilju.« — Ko so pa Hrvatje krenili na pot »začasnih taktičnih kompromisov v korist vsaj postopnega približevanja k cilju«, je vse časopisje SLS s »Slovenecem« na čelu kričalo o »izdajstvu«! Ali veljajo »taktični kompromisi« mogoče samo za SLS?

Italijanska kultura. Ljubljanski vseučiliški profesor dr. France Veber se je odločil prirediti v zaslednem slovenskem ozemlju nekaj poljudnih znanstvenih predavanj, brez vsake politične primesi in agitacije. V Gorici je predaval neovirano. V Trstu pa so mu laške oblasti predavanje onemogočile, ker so policaji profesorja Vebera aretirali in ga kot navadnega hudodelca vključili gnosti mesto v ječo popolnoma brez vsakega vzroka in ga šele na višje posredovanje izpustili! Kako se bo laška vlada zaradi surovosti in neotesanosti svoje policije opravičevala, je postranska stvar, ni pa postranskega pomena, da slovenski trgovci in slovenski konzumentje kljub ponovnim laškim izzivanjem še vedno tako radi razpečevajo med nami laško blago, čeprav ves svet ve, da ga ni večjega pofelna na zemlji kakor je laška roba. Kar pride iz laške dežele k nam, je vse zanič, pomaranče so kisle, fige gnile, manufaktura pa še za cunje ni dobra. Če bi imeli slovenski trgovci in Slovenci sploh kaj moštva in pponosa v sebi, bi Lahom že zdavnaj obrnili hrbet in bi kupovali dobro in solidno češko, nemško ali angleško blago, in tja

tudi prodajali svoje druge pridelke, Lahe pa bi pustili pri strani kot blato na cesti.

»Troimeni narod.« V slovenskih vladinovskih listih beremo navadno, da smo Slovenci, Srbi in Hrvatje en sam »troimeni narod«. Ta označba pa ni pravilna. V načrtu versajske mirovne pogodbe, s katero je bila naša država mednarodno priznana, ne stoji nič o »troimeni državi« ali o »troimenem narodu«. Prvi načrt mirovne pogodbe je sestavil tajnik Lloyda George-a Filipp Kerr. V njegovem osnutku ne stoji »država Srbov, Hrvatov in Slovencev«, ampak tam stoji »država Srbija, Hrvatska in Slovenija«! V končni redakciji mirovne pogodbe pa stoji v angleškem besedilu »three peoples« (tri pipsi), trije narodi, nikjer pa ne stoji »troimeni narod«.

»Izdajalec« v Indiji. Indija šteje skoro 300 milijonov prebivalcev. Indija je pod angleško nadoblastjo, je najbogatejša angleška kolonija in je vir vsega angleškega bogastva in moči. Svoje moči pa so se začeli Indijci v najnovejšem času prav znatno zavedati, kar Angležem nikakor ni bilo ljubo in iz strahu pred morebitnim uporom domačinov so začeli Angleži Indijce nekoliko pritiskati. Na angleški pritisk je odgovoril politični voditelj Indijcev Ghandi z neke vrste politično pasivno rezistenco. Indijci niso sprejemali nobenih javnih služb več, če so jih Angleži še tako ponujali, in se za Angleže sploh niso več veliko zmenili, češ le delajte, kar hočete in kakor hočete. Mirni in tihi odpor Indijcev pa je šel tudi Angležem na živce in postali so mehkejši. Začeli so se z Ghandijem pogajati. V tem trenutku je tudi Ghandi odnehal od svojega odpora in je izjavil, da je pripravljen z Angleži skupaj v javni upravi sodelovati in se odporu odpovedati. Zahteva pa izpolnitev sledečih pogojev: Država mora dati za povzdigo kmetijstva izdatna sredstva iz državne blagajne na razpolago, da ljudje ne bodo umirali od gladi; nekaj Indijcev mora vlada imenovati za ministre, ki bodo odgovorni samo domačim pokrajinskim zborom; politične in vojaške zločince mora vlada pomilostiti, in samovlada Indije se mora proširiti. Te pogoje bo angleška vlada skoro gotovo tudi sprejela. — Če bi slovenski listi poročali kaj o Ghandiju in o njegovi novi politični taktiki, bi čisto gotovo pisali, da je Ghandi Indijce »izdal in prodal in svoj program nesramno zatajil«, kakor so to pisali tudi o Radiću.

»V težkih dneh.« Pod tem naslovom beremo v »Domoljubcu« z dne 22. aprila uvodnik, ki je naravnost obupen za slovenske volilce SLS. V članku našteva vse mogoče težave in neprijetnosti, ki tarejo slovenske kmete, pomoči pa ne vidi nikjer drugje, kakor v samoobrambi

in samopomoči. V jako žalostnih besedah priznava, da poslanci, ki jih je poslala Slovenska ljudska stranka v Belgrad, slovenskemu kmetu ne morejo prav nikjer pomagati! Kakor je to priznanje »Domoljubovo« samo na sebi lepo in hvalevredno, tako je za slovenske volilce SLS žalostno, kajti to priznanje ne pomeni praktično nič več in nič manj kakor to, da jo je dr. Korošec s svojo politiko tako temeljito zavozil, da njegova beseda in beseda njegovih poslancev nikjer

nič več ne zaleže in kakor bi se dalo sklepati iz obupnega »Domoljubovega« članka, tudi še dolgo nič zalegla ne bo! Tako se danes maščujejo grehi, ki so jih zagrešili voditelji in prvaki SLS, nad ubogim kmeti, ki so slepo verjeli na razne obljube, danes pa vidijo in bodo gledali še dolgo, kako prihajajo njihovi poslanci med nje praznih rok, ali pa kvečjemu zabavljajo čez republikance, kakor da bi bili ti krivi njihove politične nesposobnosti!

Samica vrže navadno po 6—8 mladicev. Najkrepkejši si obdržimo za rejo, druge pa zredimo, dokler niso godni za lonec. Od treh samice, ki vržejo štirikrat letno vsaj po 5 mladicev, dobimo torej najmanj 60 zajcev na leto, ki jih porabimo, ko dosežejo 2—3 kile teže. To je na leto nad 100 kil čistega mesa, ki nas zdaleka ne stane ne toliko truda in tudi ne denarja, kakor reja prešičev ali kokoši.

Za otroke srednjih let pa je reja domačih zajcev jako lepa in prijetna zabava. Otroci se z živalmi jako radi igrajo, prinašajo jim trave in vode in jim snažijo njihove kletke. Odrasli ljudje to delo samo nadzorujejo in uče otroke, kako naj ravnaajo z živalmi. Počasi pa dobe otroci sami toliko prakse, da izvršujejo vse delo sami, sebi v veselje in zabavo, domači hiši pa v veliko korist.

Zadružništvo: Nekje na deželi imamo takozvano Kmečko posojilnico, ki pa je kmečka samo po ime, ker svojemu pravemu namenu že davno ne služi več. Postala je prava molzna krava ljudem, ki poznajo pač sebe, težnje kmečkih in delavskih slojev pa ne. Posojilojemalci smo plačevali še pred 2 letmi 6—7% obresti, danes plačujemo že 14—16%, čeravno bi zadostovale tudi 8—10% obresti z ozirom na nižje obrestovanje hranilnih vlog. Pravi kmečki zavodi tudi delajo tako. To se zna, da njih funkcijonarji iz požrtvovalnosti do kmečkega stanu ne vlečejo bogznakako velike plače oz. nagrade za svoje delo in zamudo časa. Funkcijonarji pa, ki pri zavodu z malim prometom posedajo, se dajo mastno plačati, so enaki pijavkam. Tako si je načelstvo male Kmečke posojilnice dovolilo vsestransko pretirano pla-

čo, katero bridko čutijo na svojih žepih ubogi posojilojemalci. Načelnik dobi zato, da pogleda dva do trikrat na mesec v Posojilnico K 2000 mesečne plače. Nadalje dobi tajnik za svoje malenkostno delo, »bilance« še do danes ni sestavil, ker je ne zna, — 5000 do 7000 K mesečno. Povrh ima krasno brezplačno družinsko stanovanje, razsvetljava, vrt in ključce do zadružne polne kleti vina, oženjen ni, ima pa pri sebi brhko gospodično, ki vodi nadzorstvo čez vinsko klet. Vsakokratni blagajničar dobi za 3—4 uradne ure K 200. Enourna seja se plača odbornikom po K 160, povrh se dobi še prosta zadružna pijača. Za posamezna dela v kleti, pri hišah in na posestvu so zaslužili nekateri odborniki vsak po svojem, po knežje. Ni čuda, da člani načelstva ne znajo, ali pa močjejo znati, kako se vjemajo račun. Pri tem neredu je to razumljivo, ker nadzorstvo je po dveh letih imelo komaj eno sejo — o potratnem gospodarstvu pa sploh nima pregleda. Posojilnica se je pred leti komaj izkopala iz blata, v katerem je tičala do prevrata, danes se pa pogreza v lužo nazaj. Katoliško strankarska pripadnost vodilnih mož pomeni samo sredstvo za lažjo in uspešno izžemanje ubogih trpinov. Zato pa možje, oglasite se povsod, kjer vas izkoriščajo zadruga, — ustanovite si lastne ali pa odstranite iz že obstoječih ljudske pijavke. Posebno take, katerim je kmečka zadruga molzna krava, — sami vlečejo za vimen, nevednim članom pa prepustijo samo posušen kravji rep.

Marko Lükar.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.
Odgovorni urednik Oskar Schiller.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Reja domačih zajcev.

Ena najkoristnejših domačih živali je domači zajec ali kunec. Reja te živali je v Sloveniji jako malo razširjena in navadno redijo domače zajce zlasti na kmetih otroci kar na svojo roko, da imajo z njimi kratek čas. Za naše gospodarstvo je pa velika škoda, da ne redimo domačih zajcev smoteno in po vseh pravilih živalske reje.

Reja domačih zajcev ima to veliko prednost, da je silno poceni. Domači zajec požre vse, kar druge živali, ki so tudi znane kot ješče, že odklanjajo. Razni kuhinjski odpadki z vrto, še tako slaba trava, to je hrana za domačega zajca. Da ne zaničuje dobre detelje ali repe in korenja, je razumljivo, toda če nima dobrih stvari, je zadovoljen tudi s slabjšo hrano.

Druga prednost je, da reja te živali ne zahteva veliko prostora. Na kmetih jih imajo navadno v hlevih, kjer žro krmo, ki jo živina razmče iz jasli na tla. Zgodi se pa dostikrat, da žival zajce v hlevu pohodi. Zato je boljše, če zbijemo iz starih, za druge namene neuporabnih desk neke vrste kurnik, ki ga razdelimo na več »sob« ali delov, da imamo lahko ločene samice od samec in mladice od starih. Ta ločitev je važna zato, da se zajci ne plode preveč v svojem rodu. Kdor samec previdno zamenjava, ta bo redko doživel nesrečo, da bi mu ves rod poginil.

Korist, ki jo imamo od reje domačih zajcev, je dvojna. Domači zajci imajo jako dobro in okusno meso. V naših krajih meso domačih zajcev sicer ni posebno priljubljeno, toda to so **predsodki**. Francozi so znani kot jako dobri poznavalci jedi in vendar ga ni na Francoskem

hotela, kjer ne bi imeli vsak dan iz mesa domačih zajcev pripravljenih po 3 ali še več jedi. Kdor zna meso domačih zajcev pravilno pripraviti, bo zajče meso prav rad in lahko užival. Velika prednost zajčjega mesa pred svinjino je ta, da nam dajejo domači zajci po leti in po zimi vedno dovolj svežega mesa, sveže svinjsko meso pa uživajo na kmetih pogosto le takrat, kadar koljejo. Krepka mesna hrana tudi ob delavnikih je pa zlasti za one sloje pri nas velikanskega pomena, ki običajno žive samo od koruze, krompirja in fižola.

Domači zajec pa nam ne daje samo mesa, ampak tudi drago kožuho. Kožuho je danes silno moderna, in divjih živali ni danes več toliko, da bi krznarji lahko zadostili vsem potrebam ljudi samo s kožami divjačine, ampak morajo rabiti mnogo zajčjih kož. Danes imamo vzgojene že posebne vrste zajcev, ki dajejo jako lepo naravno kožo. Ni pa vsaka koža enako dobra in splošno znano je, da ima svojo ceno le zimski kožuh živali, ker se poletna koža preveč brije. Kdor hoče torej imeti od reje domačih zajcev največjo korist pri manjših stroških, mora vedeti, ali hoče rediti zajce zaradi mesa ali zaradi kože in po tem, za kar se kdo odloči, si mora nabaviti plemensko žival.

Koliko živali pa je treba za začetek? Navadno zadostujejo 3 samice in 1 samec. Te živali lahko preredi tudi najbolj revna družina s samimi kuhinjskimi odpadki. Ker so domači zajci znani zaradi svoje velike plodnosti, je prav, če plodnost omejimo, tako da vrže zajkla k večjemu po 4 krat na leto, sicer začne rod hirati.

Vsakovrstne naslove
dobite pri
„Posredovalcu“
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23

Brošura

„Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“

ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni, se dobi v upravi našega lista in stane s poštnino **1e 4 Din.**

Naroči si kot Slovenec revijo
„Novi Zapiski“
letnik 1922.

kompletni letnik, 10 zvezkov se še dobi v upravi našega časopisa in stane samo **10 Din.**

Kupim: Dunajski in Ljubljanski Zvon, Kres, Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

HINKO SEVAR
antikvariat knjigarna
Ljubljana, Stari trg 34

Modni salon

Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg 21.

ima vedno v zalogi najnoveše damske in dekliške SLAMNIKE in KLOBUKE. Za ni klobuki vedno v za. gi. Popravila se sprejemajo.

Opozor, krojač, šivilja, nešivilja

Kaj ti koristi kraj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušenege po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI SOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt.

Ljubljana, Židovska ulica šte. 5
Vaak mesec tečaj za krojače šivilje in nešivilje.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Ščipalci Očala

Najboljša

„Puch“ kolesa

po zelo ugodnih cenah dobite le pri
IGN. VOK, LJUBLJANA

Sodna ulica šte. 7.

Ljubljanska posojilnica

r. z. z. o. z. v Ljubljani. Telefon št. 9
Mestni trg št. 6

obrestuje vloge zelo ugodno in sicer:

vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi,	po 8 %
vloge z enomesečno odpovedjo,	po 10 %
vloge z trimesečno odpovedjo,	po 12 %
vloge s šestmesečno odpovedjo,	po 14 %

Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica za vloge znaša že nad 11 milijonov dinarjev.

Posojila daje le proti popoini varnosti. proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic. Trgovski krediti.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Aleksandrova cesta 5

Telefon št. 367

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakga odbitka.

Komislijsko trgovino in trgovsko agenturo obavlja

„Posredovalec“

Ljubljana,

Sv. Petra cesta, šte. 23.